

ΝΟΥΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 24 του Σεπτεμβρίου 1908 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμων αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 214

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ 'Ο πυρετός.
 Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ Διάλογος 'Ιντρα και του Βάρουνα (μεταφρ. από τα Σανσκοιτικά).
 ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ 'Ενα σύστημα.
 Ν. ΒΕΗΣ 'Ο Πουολόγος (συνέχεια)
 ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΑΣ Το λιβακωμένο σπίτι (τέλιος).
 ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΙΛΑΔ 'Από τη μπαλάντα της φυλακής του Reading.
 ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ 'Η Μεσαλίνα.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ Σηλίου Πασαγιάννης, Κατακεφαλιός.
 Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πρόματα (Βιβλίο ανοησιών—Το μαρινάτο νομοσίδιο—ο Ζαίμης στην Κρήτη—Για το «Νέον Πνεύμα»—Θρησκεία και Πατριδα).
 Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ

Διάβασα οσα εγραψε ο κ. Παλαμάς στον περασμένο «Νουμά» για το «Νέον Πνεύμα» του Γιαννόπουλου. Πρόχειρα και βιαστικά, αλλά σωστά και δίκαια μου φάνηκαν. Ούτε πού μπορούσε να γραφτούν διαφορετικά 'ς αυτήν εδώ την εφημερίδα, —γενναίον όργανο μιας 'Αναγέννησης αρκετά διαφορετικής απ' αυτήν που εύχγγελίζεται το «Νέον Πνεύμα», —για βιβλίο αξιο κ' έτσι κάποιος προσοχής, μά πού σκληρότερ' απ' όλους κι' απ' όλα κακομεταχειρίζεται το συγγραφέα του «Ταξιδιού» και το μεταφραστή της «Γιάδας».

Τό άρθρο του κ. Παλαμά ήταν όμως γραμμένο με όργη μεγάλη. 'Ο πάντα όργισμένος Γιαννόπουλος βρήκε και μία φορά τό μάλιστα του... 'Αλλά γι' αυτό ίσια-ίσια στοχαζόμυαι—και χαιρόμυαι—πώς ο Γιαννόπουλος εξώφλησε πιά για τις βρισιές του και πώς έχει τώρα κάθε δικαίωμα νάκούση για τό βιβλίο του, από τό «Νουμά» τόν ίδιο, και χωρίς όργη λόγια. Στην αντιφυχαρική σελίδα του «Νέου Πνεύματος» ο κ. Παλαμάς χ'αράζει σταυρωτά δύο κόκκινες ματωμένες μολυβιές, άπκράχραπτες σαν τ'ά δικαιώματά μας. Κ' έτσι στιγματισμένο αλλά κ' εξαγνισμένο παίρνω έγώ τό βιβλίο και τό διαβάζω απ' τήν άρχή ως τό τέλος. Διαβάζω βέβαια και τή σδυσμένη σελίδα, για να ιδώ ποιάν έχει σχέση με τό σύνολο, αλλά χωρίς να ξαφισθώ, και προπάντων χωρίς να θυμώσω, όπως θα θυμόνα ίσως—ξέρω κ' έγώ; οι βρισιές είνε τόσο βαρειές!—πρίν απ' τό άρθρο του κ. Παλαμά. Είμαι λοιπόν σε θέση να μιλήσω για τό «Νέον Πνεύμα» ήσυχά, ψυχρά, άμερόληπτα, τελοςπάντων κατά τήν παληά μου συνήθειά. Και πιστεύω πως ο «Νουμάς» μου τό επιτρέπει.

Οί περισσότεροι δημοσιογράφοι, κι' αυτοί ακόμα πού έκαμαν θόρυβο για τό βιβλίο του Γιαννόπουλου, τό έκριναν με πολλήν ειρωνεία και με κάποια περιφρόνησι. Δέ βρήκαν μέσα του τίποτα νέον, και μάλιστα τό είπανε ξάστερα: «Αυτά κάθε μέρα τ'ά γράφουμε και μεις». Φυσικώτατο! Φυλλομέτησαν με τή συνειθισμένη τους άψηφησιά τό βιβλίο, είδαν πώς έχει όλο και βρισιές, συλλογίστηκαν πώς κι' αυτοί άλλο δέν κάνουν παρά να βρίζουν, κ' έβγαλαν γρήγορα-γρήγορα τό συμπέρασμα και τήν καταδίκη τους: *Πρόματα ξαναπωμένα*. 'Ο Γιαννόπουλος βρίζει τόν Ψυχάρη; Τόν βρίζουμε και μεις. Τό στρατό; Και μεις. Τό στόλο; Τή νεολαία; Τό Μιστριώτη; Και μεις. Θέλει επανάσταση; Θέλουμε και μεις. 'Ονειρεύεται αναγέννηση; Τήν όνειρευόμαστε και μεις. Πού είνε λοιπόν αυτή ή πρωτοτυπία, τό παρθενικό και τό πρωτάκουστο, πού θα μπορούσε να δικαιολογήση τόν περήφανο τίτλο, τό αυθάδικο ύφος και αυτό ακόμα τό επιδεικτικό τύπων του βιβλίου, οί χίλια αντίτυπα προωρισμένα να χαρισθούν;

'Αλλά ή πρωτοτυπία του βιβλίου δέ φαίνεται μ' άπλό φυλλομέτημα... Πρέπει να του αφιερώση κανείς μίαν ήσυχη ώρα, πού οί δημοσιογράφοι, ξέχωρ' από τό Γαβριηλίδη, δέν τήν έχουν διαθέσιμη ποτέ. Πρέπει να τό μελετήση προσεκτικά. Και τότε θα ιδή—αν είνε από κείνους πού βλέπουν,—πώς είνε από τά πιο πρωτότυπα, τά πιο νέα βιβλία πού φάνηκαν 'ς τόν καιρό μας, πώς λέει πράγματα πού αληθινά δέν είπωθήκαν ακόμα από κανένα, ούτε δημοσιογράφο ούτε κοινό θνητό, και πώς τά λέει με τρόπον δλωσδιόλου ξεχωριστό, δικό του, — «περικλογιαννοπούλειο».

'Αλλά τό να πής άνειπωτα πράγματα και με δικό σου τρόπο, αυτό δέν είνε πάντα τό σπουδαίο. Κ' ένας τρελλός θα έκανε τό ίδιο. Τό ζήτημα είνε να έχης, όπως ωραιότατα τό λέει ο λαός μας, σειρά και τάξη. Να ξεκινάς από μιά ή περισσότερες αρχές, γνωστές κι' αυταπόδεικτες, και να φθάνης με ίσιο λογικό δρόμο σε νέες αρχές δικές σου, αποδειγμένες. 'Ετσι να δείχνης πώς είσαι άνθρωπος πού σκέπτεσαι, και πώς τά λόγια σου δέν κρέμονται 'ς τόν άέρα, πκρά πώς στηρίζονται σε κάποια βάση γερή και πώς είνε σφικτοδεμένα 'ς ένα σύστημα.

Με σύστημα προβάλλει σήμερα κι' ο Γιαννόπουλος. Με σύστημα δικό του, μελετημένο, βασανισμένο, ξεψυχισμένο, από τις πρώτες του αρχές ως τις έσχατες συνέπειες. Δέν τό κατάστρωσε σε μιά νύκτα, όπως θα τώκανε λόγου χάρι ο φίλος μας Πολύβιος; αλλά του αφιέρωσε χρόνια και χρόνια, μπορώ να πώ δλάκαιρη ζωή. 'Απότου γνώρισα τό Γιαννόπουλο—και είνε παραπάνω από δεκαπέντε χρόνια,—έτσι τόν είδα να σκέπτεται. 'Ο νους του πάντα

έκει, 'ς τήν ιδέα του. στ' όνειρό του. 'Ο,τι έγραφε κι' ό,τι είπε από τότες, όλα είνε περμένα στον ίδιο παρονομαστή. 'Από κάθε παρατήρηση πού έκαμε 'ς τή ζωή του, από κάθε του διαβασμα, από κάθε του ταξίδι, από κάθε τος γνωριμιά, μπόρεσε να βγάλη κ' ένα πετραδάκι για τό προσχεδιασμένο του κτίριο. Και σήμερα τό κτίριο αυτό είνε σχεδόν τελειωμένο. Τό «Νέον Πνεύμα» είνε οά μιά Είπαγωγή πού μας δείχνει τό σχέδιο. 'Ελλα βιβλία πού θα βγούν αργότερα, θα είνε οί λεπτομέρειες, όσες έχουν τόπο μέσα στο σχέδιο αυτό.

'Ετσι τό έργο του Γιαννόπουλου είνε ένα έργο. Διαφέρει πολύ από κείνα πού βγαίνουν για να κάμουν ένα πρόσκαιρο θόρυβο. 'Εχει μέσα του όλα τά στοιχεία για να ζήση περισσότερο από μιά δημοσιογραφική ήμέρα; και όπως υποβάλλει τις ιδέες με τό δυνατό του ύφος, όπως τις χαράττει στο μυαλό σαν με πυρωμένο σίδηρο, μπορεί να κάμη προσήλυτους και να χρησιμέψη κάποτε σαν όδηγός. Γι' αυτό είματτε υποχρεωμένοι να τό προσέξουμε, να τό σεβασθούμε, κι' αν δέ μας άρέσει, να τό πολεμήσουμε.

*

'Όπως κάθε αληθινός καινοτόμος, ο Γιαννόπουλος γκρεμίζει, για να δημιουργήση άπάνω 'στά έρείπια.

Δέν του άρέσει ή σημερινή 'Ελλάδα. όπως τήν έκάμαμε, και γυρεύει να πλάση μίαν 'Ελλάδα καινούργια. Και ή καινούργια αυτή 'Ελλάδα δέ θα είνε παρά ή φυσική συνέχεια της παληάς, ή εξακολούθηση του νόμιμου δρόμου, ενώ ή τωρινή δέν είνε, κατά τή γνώμη του, παρ' άντινομία και παραστράτισμα.

Με κοντύλι μεγάλου σατυριστού ζωγραφίζει τήν κατάστασή μας, τήν πολιτική και τήν κοινωνική, και δείχνει με άπαραμίλλη εύγλωττία πού μας κατάντησε τό αξιοθρήνητο αυτό παραστράτισμα από τόν αληθινό προορισμό: στα πρόθυρα μιας 'Επανάστασης, πού θα μας άποτελειώση. Είνε ίσια-ίσια ή 'Επανάσταση πού τήν προλέγουν οί δημοσιογράφοι και μερικοί μάλιστα τή συμβουλεύουν και τήν υποθάλπουν.

'Ο Γιαννόπουλος όμως φωνάζει: φυλαχθήτε! Δέ μας χρειάζεται τέτοια 'Επανάσταση, χειρότερη απ' όλα τά κακά πού κάμαμε ως τώρα, αλλά μιά άλλη 'Επανάσταση, έντελώς διαφορετική, πού θα μας έβαζε σιγά-σιγά 'στο δρόμο μας και θα μας όδηγούσε στη σωτηρία. Βαθύτατη πνευματική και ήθικη 'Επανάσταση, άτομική, κοινωνική, πολιτική, ιδεολογική, φιλολογική, καλλιτεχνική. Να καταρτίσουμε όλες τις παληές αξίες, τις ψεύτικες, νάφισουμε κατά μέρος όλες τις παληές ιδέες, τις πλάνες, και να σπασθούμε, ναγκαλιάσουμε καινούργιες, αληθινές. Να